

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-ilor

C. G. DISSESCU

V ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. GERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Victor Romniceanu. — Discurs cu ocaziunea deschiderii anului judecătoresc la Inalta Curte de Casație.

Jurisprudența Română. — Inalta Curte de Casație, Secția II. — Lucru judecat. — Identitate de cauză. — Element esențial. — Deosebire între cauza juridică și obiectul acțiunii. (Sura Goldstein cu G. Opran.)

Tribunalul Iași, Secția I. — Inchiriere. — Dovadă. — Inceput de executare. — Martori. — Prezumțiuni. — Novațiune subiectivă. — Dacă poate opera stingerea obligațiunii. (Colonel Caloenescu cu Ana Negruți.)

DESCHIDEREA ANULUI JUDECĂTORESC

Discursul d-lui Victor Romniceanu, Primu¹-Președinte al Inaltei Curți de Casație, în audiența solemnă dela 1 Septembrie 1922, cu ocaziunea deschiderii anului judecătoresc.

Domnilor și scumpi colegi,

În această audiență, cu care începem lucrările noului an judecătoresc, conformându-mă prescripțiilor art. 72 din legea acestei Curți, mă voi mărgini să arăt unele din dificultățile sau neajunsurile ce s'au observat în cursul anului trecut în legislațiunea existentă. N'am să mă ocup de toate controversese pe cari această Curte a fost chemată să le rezolve și la cari dau loc numeroasele și variatele legi a căror aplicațiune suntem chemați să facem zilnic, ci numai de acele dispozițiuni cari au produs divergențe de interpretare mai serioase, făcând necesară rezolvarea lor în secțiunile-unite ale acestei Curți. De altfel, ca să ne gândim la o revizuire a legilor noastre, să le facem atât de clare și atât de simple ca audiențele să fie ușurate de ori-ce discuțiune juridică, de orice controversă, aceasta este cu neputință. În adevăr, drepturile de cari ne bucurăm, libertatea noastră, nu poate să fie absolută, căci atunci starea socială ar fi imposibilă, dreptul s'ar confunda cu forța. De aceea societatea este guvernată prin legi, al căror scop este tocmai de a limita libertatea fiecăruia. Cu drept

cuvânt, într'una din orațiunile sale, Cicerone zicea: „*omnes servi legum sumus, ut liberi esse possimus*“. Dar fixarea limitei unde dreptul unuia încetează ca să înceapă al altuia, este pentru legiuitor una din problemele cele mai dificile de rezolvat. Ea depinde de transformările politice, de noile doctrine sociale, de progresul ideii democratice, de dezvoltarea industriei și comerciului, în fine de o mulțime de împrejurări de ordin politic, social și economic. Astfel că legiuitorul trebuind să țină seamă de aceste numeroase și variate împrejurări, opera sa devine extrem de dificilă, este rareori complectă și nici odată perfectă. Nu este însă mai puțin adevărat că legiuitorul când posedă bine rolul său, poate să scutească pe justițiabili de un număr considerabil de procese, formulând cu abilitate legile.

Pe lângă imperfecțiunea legilor, controversese și dificultățile juridice iau naștere și din alte cauze. Legile se fac pentru a satisface trebuințele generale, aceste trebuințe însă, nefiind fixe și invariabile, dreptul, ca toate în lumea aceasta, este și el supus unei mișcări, unei transformări continue.

Dacă considerăm de exemplu codicele Napoleon, prin urmare și codicele nostru civil, care nu este decât imaginea lui aproape fidelă, ne putem ușor da seama în ce largă măsură transformările economice și sociale de care am vorbit, au influențat dreptul nostru privat în lungul interval de timp de când acest codice a fost pus în aplicațiune. Ceea ce caracteriză codicele Napoleon este individualismul, el se inspiră mai mult de interesul individual decât de interesul social. Aceasta se explică prin faptul că venind imediat după marea revoluțiune, care a răsturnat din fundamente vechea stare de lucruri, desființând privilegiile nobilimii și feudalitatea cu toate sarcinile cari grevau atât de greu proprietatea și libertatea, și proclamând egalitatea tuturor înaintea legii, era natural ca în această stare de lucruri codicele civil să aibă la bază respectul absolut al drepturilor indivi-

duale, drepturi cari fusese atât de mult nesocotite sub vechiul regim.

A trecut însă mai mult de una sută de ani asupra codului Napoleon și în acest lung timp viața socială a evoluat. Socialismul și solidarismul răstoarnă încetul cu încetul noua stare de lucruri și tind să pună în raporturile de drept, în locul moralei individualiste, morala creștină, care ia atunci numele de solidaritate și care face din fraternitate baza reală a raporturilor dintre indivizi. Legile moderne se inspiră de la acest nou principiu de justiție care domină economia și morala socială și care face ca interesele colective ale societății să primeze azi, în toate statele, interesele individuale. Ca exemplu putem cita mărginirile aduse dreptului de proprietate prin diferite legi excepționale, pentru fixarea prețurilor maximele ori pentru prelungirea contractelor de închiriere, pentru exproprierea pentru cauză de utilitate națională, legi cari au restrâns absolutismul acestui drept în sensul interesului general. Și nu mă pot opri de a constata tendința de a nu se mai considera dreptul de proprietate ca un drept pur individual ci ca o funcțiune socială.

Un alt exemplu isbitor de efectul pe care l'a avut dezvoltarea prodigioasă a industriei și a ideii de solidaritate asupra dreptului nostru privat îl găsim în contractul de locațiunea lucrărilor. Codicele civil se ocupă de această materie numai în câte-va articole, pe când astăzi ea formează un întreg cod, o întreagă legislațiune a muncii, care fără să ne dăm bine seama, face parte integrantă din codicele civil, de oarece regulează raporturile dintre patroni și muncitori, adică raporturi de interese private, legislațiune care a modificat complect codicele civil. În adevăr, în locul principiului libertății convențiilor, înscris în codicele civil, legea nouă regulează contractul de muncă în toate detaliile, fixează numărul orelor de lucru, prescrie sub anumite sancțiuni condițiuni pentru admiterea minorilor și femeilor în fabrici, impune obligațiuni pentru igiena lucrătorilor, etc. Dar cea mai importantă inovațiune este în privința accidentelor muncii. Pe când după codul civil, muncitorul care a căzut victima unui accident nu avea drept să ceară nici o despăgubire, decât numai dacă putea să dovedească culpa patronului, dovadă foarte greu și uneori chiar imposibil de făcut, astăzi cercetarea culpei nu mai prezintă nici un interes, lucrătorul în toate cazurile are drept să fie indemnizat, chiar dacă accidentul a provenit din culpa lui; pentru că a triumfat și s'a admis teoria riscului profesional, teorie de înaltă morală și echitate, după care accidentul este considerat inherent industriei și prin urmare trebuie să fie pus și să rămână în sarcina industriei iar nu a lucrătorului. Mai înainte, aplicarea teoriei atât de

riguroasă a codului civil asupra culpei în materie de accidente ale muncii, începuse a da loc la vii discuțiuni și tribunalele inspirate de considerațiuni de echitate imaginau teorii mai mult sau mai puțin abile, ca chiar în lipsa unei legi să poată acorda despăgubiri lucrătorului, până ce prin lege s'a consacrat teoria riscului profesional.

Tot în această ordine de idei putem menționa teoria abuzului de drept, după care exercițiul unui drept nu este permis când nu are alt scop decât de a cauza o daună altuia și judecătorul să poată considera ca ineficace și fără valoare un asemenea exercițiu când trece limitele pe cari i le pun moravurile, echitatea și bunele raporturi sociale. Teorie pe care unele țări au înscris-o în codicii lor mai noi, iar în altele, chiar în lipsa unor texte pozitive, tribunalele încearcă să o aplice deducând-o din principiile generale de drept și echitate; în fine, așa este și cu mult discutata teorie a impreviziunii și așa putea cita numeroase alte exemple, dar mă opresc aci ca să nu mă depărtez prea mult de scopul ce mi-am propus, acela adică de a învedera că și evoluțiunea dreptului este una din cauzele discuțiunilor și controverselor juridice, căci judecătorul deși e dator să aplice legea așa cum este, nu se poate ca în interpretarea ei să nu fie mai mult sau mai puțin influențat de mediul în care trăiește, de starea socială actuală, de viața reală în fine.

Pe lângă toate acestea, varietatea infinită a spețelor, imposibilitatea pentru legiuitor de a prevedea absolut totul, relele noastre instincte, arbitrarul, cupiditatea și în general resorturile vieții noastre intelectuale și morale variând atât de mult de la individ la individ, ne fac să ne dăm seama că sorgintea dificultăților juridice este nesecată și ridică neîncetat o mulțime de chestiuni noi. De aceea realizarea unei legislațiuni din care să dispară controversele este iluzorie, ele vor exista întotdeauna și prin urmare dificila misiune a judecătorului va fi fără sfârșit, și în instanțele judecătorești va exista în totdeauna cum a existat și până acum, o mare parte de incertitudine, acel *alea judiciorum* cum îl numeau jurisconsultii romani.

Revenind la chestiunile pe cari Înalta Curte le-a rezolvat în secțiuni-unite, voi începe mai întâiu, în materie penală, cu dispozițiunile art. 422 din proc. care prescrie că cei condamnați la o pedeapsă privativă de a lor libertate, nu vor fi admiși a face recurs decât când vor fi în stare de închisoare sau liberați pe cauțiune. Acest articol a dat naștere la chestiunea dacă el este aplicabil și celor condamnați pentru delict de presă, în care materie arestul preventiv este interzis de art. 24 al ult. din Constituție.

Înalta Curte a decis afirmativ, pentru motivul că

Constituția apără pe delievenți numai de arestul preventiv cu ocaziunea urmărilor pentru asemenea infracțiuni, această dispozițiune însă nu se poate întinde și în favoarea celor condamnați, cari nu pot fi scutiți de a se conforma unei obligațiuni legale de care este condiționat exercițiul dreptului de recurs și cu care trebuie să se conforme orice condamnat la pedeapsa închisorii, indiferent de natura infracțiunii pentru care a fost condamnat.

Credem cu toate acestea că pentru a se evita în viitor orice discuțiune în această privință, este bine ca prin noua Constituție să se precizeze înțelesul art. 24, dacă, adică, în materie de presă se interzice numai arestul preventiv propriu zis, ordonat de judecătorul de instrucție, sau în general orice fel de închisoare mai înainte de executarea hotărârii de condamnare.

Cu ocaziunea acestei chestiuni rezolvată de Curte se naște însă întrebarea, cari sunt motivele de rațiune cari au determinat pe legiuitor să ceară ca cei condamnați la o pedeapsă privativă de libertate să nu fie admiși a face recurs de cât când vor fi în stare de închisoare? Ce caracter are această stare de închisoare? Ca să fie vorba de executarea hotărârii pronunțată contra condamnatului, este cu neputință. Mai întâi pentru că timpul cât condamnatul stă închis până la judecarea recursului nu intră în calcularea pedepsei. Apoi, afară de aceasta, în penal, contrariu de ce se petrece în civil, recursul suspendă executarea, art. 396 este categoric, executarea deciziunii va fi suspendată—zice el—până la pronunțarea deciziunii Curții de Casație. Este adevărat că acest articol figurează la procedura înaintea Curții cu Jurați, nimene însă nu contestă că se aplică și în materie corecțională și de simplă poliție. Motivul îl înțelege oricine, căci de ar fi altfel, recursul ar deveni iluzoriu, închisoarea odată suferită nu se mai poate reveni asupra ei. Arest preventiv iarăși nu poate fi considerată, căci această măsură se poate lua numai în cursul instrucțiunii când se găsește necesară pentru descoperirea adevărului și adunarea probelor sau pentru ca prevenitul să nu se sustragă prin fugă dela executarea pedepsei; or, despre aceasta nu este vorba aci, cum de altfel a decis și Inalta Curte. S'au încercat unii să justifice această închisoare, că ea s'ar cere ca un semn de deferență ce se datorează justiției. Este adevărat că toți trebuie să respectăm hotărârile justiției și să ne supunem lor, cu o condițiune însă, ca ele să fie definitive și executorii. Dar a se pretinde supunere la o hotărâre pe care însăși legea ne dă dreptul să-o atacăm și să-o deferim censurei Curții de Casație, aceasta este puțin serios. Starea de închisoare prevăzută de art. 422, ori ce s'ar zice, este o priva-

țiune de libertate și rațiunea ne spune că nu este just să cerem un sacrificiu atât de însemnat aceluia care în definitiv nu face altceva decât să solicite dreptate, folosindu-se de o cale pe care chiar legea i-o pune la dispozițiune. Acest articol nu poate dar să fie justificat, el se datorește necesității în care ne-am găsit în urma unirei de a înzestra țara cu o legislațiune unică și prin urmare grabei cu care a trebuit să traducem codicii francezi pe care i-am împrumutat, scăpându-se însă din vedere, că și în Franța această dispozițiune este criticată de jurisconsultii mai de seamă, de aceea credem că trebuie să dispară din legislațiunea noastră.

În materie civilă, s'a discutat mult chestiunea dacă sumele înscrise în bilanțurile societăților, cu titlu de rezervă pentru diferență de schimb, trebuie sau nu să fie impuse la patenta proporțională de 10%.

Chestiunea a fost rezolvată de Inalta Curte în mod afirmativ, astăzi însă ea nu mai prezintă nici un interes, căci noua lege asupra contribuțiilor directe a curmat orice discuțiune, prevăzând în art. 23, că nu sunt supuse la patentă rezervele speciale pentru diferență de curs, constituite de societățile pe acțiuni, însă numai până la 5% din beneficiul lor net.

Tot asemenea cu privire la transmisiunile de proprietate imobiliară prin sulte, operate prin actul de împărțeală, instanțele de fond au persistat a vedea în aceste transmisiuni numai niște simple operațiuni ale împărțelei și de aceea au judecat că nu trebuie să fie impuse la taxe.

Inalta Curte, după două casări, interpretând articolul 44 al. 2 din legea timbrului, a decis că aceste transmisiuni, pentru partea ce aveau în imobil ceilalți coproprietari, constituiesc niște adevărate vânzări și prin urmare trebuie plătită taxa de înregistrare, interpretare care a fost consacrată și de noua lege asupra taxelor de timbru și înregistrare, așa că în viitor nu mai poate fi nici o discuțiune asupra înțelesului acestui text de lege.

Cu privire la închirieri am de făcut următoarele observațiuni. În general succesorul particular nu este ținut de obligațiunile autorului său, cu toate acestea legea prin art. 1441 c. civ. a derogat de la această regulă și pentru motive de utilitate și echitate, a prescris că în caz de vânzarea lucrului închiriat, contractul de locațiune deși nu dă naștere decât la obligațiuni, poate totuși să fie opus cumpărătorului, numai dacă a fost făcut prin act autentic sau sub semnătură privată dar cu dată certă.

S'a pus însă chestiunea dacă legea pentru prelungirea contractelor de închiriere a întins derogățiunea de la regula de mai sus și a înțeles să oblige pe cumpărător să respecte nu numai contractele autentice ori cu dată certă, dar încă și pe cele verbale, prin urmare fără dată certă.

Chestiunea se controversează din cauza generalității termenilor întrebunțați de legea excepțională, care este de ordine publică, ea abrogă orice dispozițiuni contrarii și prin art. 1 prelungește toate contractele scrise ori verbale.

Înalta Curte, după oarecare ezitare, în secție ordinară, a decis printr'o ultimă deciziune, că dacă legiuitorul ar fi avut intențiunea ce i se presupune, era dator să se explice formal, căci fiind vorba de o măsură excepțională, de o restricțiune a dreptului proprietarului, o asemenea restricțiune nu se poate deduce prin interpretare. Că legea excepțională n'a făcut decât să prelungească termenul închirierii, ea nu s'a ocupat de chestiunea opozabilității contractului cumpărătorului posterior al imobilului închiriat, art. 1441 cu alte cuvinte n'a fost modificat și prin urmare contractul neputând fi opus cumpărătorului, față de el este inexistent și deci nu poate fi vorba de prelungirea lui.

Prelungirea contractului și opozabilitatea lui sunt în adevăr două idei distincte, nu se poate însă contesta că între ele este o foarte strânsă legătură, căci prin vânzarea imobilului închiriat locatorul poate oricând face iluzoriu dreptul chiriașului la prelungirea contractului său.

Și nu trebuie să se scape din vedere că sunt numeroase contractele fără dată certă, muncitorii, micii funcționari și în general mai toți cei cu mijloace modeste, închiriază verbal cu luna ori cu termene scurte, ei nu fac contracte cu dată certă și prin urmare în caz de vânzare a imobilului ce locuiesc, sunt expuși să fie evacuați ori speculați, deși tocmai ei merită mai mult interes și protecțiune.

Ar fi bine dar ca legea nouă, care este anunțată, să taie controversa și în orice caz să prevadă pentru chiriași posibilitatea de a da dată certă contractelor lor verbale, printr'o modalitate oarecare, cum ar fi de exemplu o notificare extrajudiciară locatorului, cum că înțelege să beneficieze de prelungirea acordată prin lege.

În ce privește dovedirea contractului de locațiune este cert că legea excepțională n'a adus nici o derogățiune la dreptul comun. De aceea în secțiuni unite s'a decis că atunci când existența contractului este alegată de una din părți și contestată de cealaltă, dovada cu martori este inadmisibilă spre a stabili un început de executare a contractului, dedus din faptul ocupațiunei imobilului de pretinsul chiriaș. În adevăr, începutul de executare presupune că existența contractului este certă, necontestată de părți, ocupațiunea însă este un simplu fapt material, care nu îți servește chiriașului decât dacă poate dovedi că această ocupațiune are loc cu titlu de chiriaș, ceea ce este

un fapt juridic, care conform art. 1416 c. civ. nu poate să fie dovedit cu martori, ori cât de mic ar fi prețul.

Neînțelegerile ce vor rezulta din aplicarea legii noi pentru prelungirea contractelor de închiriere urmează să fie rezolvate de instanțele judecătorești ordinare după competență conform legii proprietarilor. Legea din urmă a voit să asigure o procedură mai expeditivă pentru aceste chestiuni atât de urgente prin natura lor, a scăpat însă din vedere că legea proprietarilor, care prevede o procedură destul de sumară la instanțele de fond, termene de înfățișare destul de scurte, apelul în trei zile de la pronunțare, această lege nu se ocupă de loc de termenul de recurs, care prin urmare nu poate fi altul decât cel obișnuit, adică două luni de la comunicare, la care se mai adaugă alte două luni de la înregistrarea recursului pentru depunerea motivelor de casare conform art. 42 din legea Curții de Casație, adică în total patru luni pierdute numai cu termenul de recurs, la care trebuie să se mai adauge timpul necesar pentru sorocirea și judecarea procesului, cu toate că ne găsim într'o materie recunoscută ca eminațivă urgentă. Așa că în loc să atingă scopul urmărit, ar părea că din contra legea a voit să încurajeze străgăniirile. Este adevărat că prin noua lege s'a suprimat dreptul de opozițiune la Curtea de Casație, dar aceasta nu este de ajuns, termenele lungi tot au rămas și aceasta va cauza și în viitor ca și până acum disperarea justițiabililor. Inconveniente de mai sus au fost semnalate și altă dată, cu toate acestea observațiunile făcute n'au avut nici un ecou. Afară de aceasta, mulțimea proceselor ce derivă din legea chiriilor este foarte împovărătoare, mai ales pentru Curtea de Casație, unde se adună recursurile din toate părțile țării, ele încărcă peste măsură rolurile și cauzează mari întâzieri în distribuirea justiției. Această stare de lucruri trebuie să preocupe pe legiuitor. Remediul în primul rând ar fi ca legile să fie mai bine studiate și formulate, aceasta precum am mai spus ar senti pe justițiabili de un număr însemnat de procese. Apoi ar trebui organizată o procedură mai expeditivă, cum ar fi aceea ce mi s'a sugerat de unul din colegi, că aceste procese să fie judecate în mod sumar în camera de consiliu, numai după memoriile scrise ale părților, suprimându-se debaterile orale care azi trebuie să recunoaștem că se prelungește peste măsură și au ajuns să fie de cele mai multe ori o adevărată risipă a timpului și cauza întâzierii ce se constată în rezolvarea pricinilor.

În fine o ultimă chestiune cu privire la dreptul public.

Suveranitatea națională la noi este legată de proprietatea teritorială, pământul rural nu poate dar

să fie decât în mâinile românilor, de aceea art. 7 din Constituție prescrie că numai românii sau cei naturalizați români pot dobândi imobile rurale în România.

Dacă cu toate acestea străinul a cumpărat, nu e îndoială că vânzătorul poate invoca nulitatea. Ce se întâmplă însă dacă străinul la rândul său a vândut imobilul unui național, primul vânzător mai poate invoca nulitatea, și revendica dela actualul deținător? Înalta Curte a variat, pentru negativă s'a zis că motivul nulității este de ordin politic-economic și social și fiindcă acum imobilul se găsește în mâinile unui național, cauza nulității a încetat și de aceea n'ar mai fi nici un motiv care să autorize pe vânzătorul originar să revendice dela actualul deținător. Se mai adăugă încă considerațiuni de utilitate, ca să se evite perturbările ce s'ar produce dacă s'ar răsturna o stare de lucruri care a putut să dureze un timp mai îndelungat.

În urmă însă, Înalta Curte în secțiuni-unite, făcând o aplicațiune riguroasă și logică a principiilor de drept și înlăturând considerațiunile de utilitate practică, a consacrat teoria contrarie, anume că actul consimțit de primul vânzător fiind lovit de o nulitate de ordine publică, prin urmare neexistent, n'a putut produce nici un efect și dreptul de proprietate a rămas pe capul vânzătorului, de aceea el ori moștenitorii lui sunt în drept să revendice imobilul.

Prin noua Constituțiune cedem că trebuie rezolvată și această controversă.

Legea însă nu prevede cazul când nimeni nu cere nulitatea vânzării. Chestiunea este, va fi lăsat străinul să stăpânească în liniște imobilul rural în disprețul prohibițiunii de ordine publică din art. 7 din Constituție? Este o lacună în Constituțiune, care cred că trebuie completată prevăzându-se o sancțiune.

Cea mai potrivită ar fi poate ca să se dea oricărui cetățean dreptul de a denunța cazul ministrului public, care să fie obligat a cere tribunalului respectiv, ca față cu părțile sau după ce vor fi fost regulat citate să pronunțe nulitatea înstrăinării.

Acestea sunt scurtele observațiuni ce aveam de făcut, terminând, dea Dumnezeu ca anul judecătoresc care se deschide astăzi, să fie un an de liniște, de armonie socială, de muncă folositoare și ca între noi colegii să existe aceeași solidaritate, să se mențină aceleași raporturi de strânsă și sinceră colegialitate ca și până acum, căci numai așa suportând și împărțind cu toții și în mod egal greutățile serviciului, vom putea îndeplini delicata și înalta noastră misiune.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secția II.

Audiența de la 4 Aprilie 1922

Președenția D-lui Victor Romniceanu, Prim-Președinte

Sura Goldstein cu Gh. Opran

LUCRU JUDECAT.—IDENTITATE DE CAUZĂ.—ELEMENT ESENȚIAL PENTRU EXISTENȚA AUTORITĂȚII LUCRULUI JUDECAT.—DEOSEBIREA DINTRE CAUZA JURIDICĂ ȘI MOTIVELE RECLAMAȚIUNEI.—(ART. 1201 c. CIV.).

Ceeace determină sfera de aplicațiune a lucrului judecat, este deosebirea care trebuie făcută între cauza juridică invocată ca fundament al dreptului reclamat printr'o cerere și motivele cererii, adică mijloacele sau rațiunile de drept și de fapt invocate pentru a justifica existența cauzei; căci identitatea de cauză este una din condițiunile esențiale prescrise de lege ca să existe lucru judecat, pe când identitatea de mijloace nu este necesară din acest punct de vedere.

Astfel, când a doua acțiune nu se deosebete de cea dintâi de cât în privința mijloacelor invocate în sprijinul ei, trebuie respinsă, fiindcă oricât de mare ar fi interesul să nu se menție o sentință a cărei nulitate legea o declară de ordine publică, este un interes general și mai mare ca judecățile definitiv terminate să nu fie reîncepute numai pentru că, cu ocaziunea primei judecăți, partea a neglijat să invoace toate mijloacele sale de apărare la care avea drept.

De aceea Curtea de fond violează principiul autorității lucrului judecat, când admite o a doua contestațiune care, ca și cea dintâi respinsă definitiv avea aceeași cauză și anume interdicțiunea stabilită de legea excepțională de a se obține hotărâri și a se efectua urmăriri împotriva acelorora cari ar beneficia de măsurile edictate.

No. 84.—Casată, după devergintă, decizia No. 213/921 a Curții de Apel din București s. III dată între recurenta Sura Goldstein, și Gh. Opran.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier C. Niculescu
S'au ascultat: D-l avocat Sigler în susținerea recursului și D-l avocat P. Alexandrache în combateri; D-l procuror Al. Nicolau în concluziuni puse pentru casare.

Curtea deliberând,

Asupra motivului II de recurs:

„Violarea art. 1201 c. civil, exces de putere și eroare gravă

de fapt. Atât în prima cât și în a doua contestațiune era vorba de mijlocul invocat de contestator, întemeiat pe dispozițiunile legii măsurilor excepționale și pe legea moratorului în legătură cu cea dintâi. Contestatorul, în ambele contestațiuni se plânge că hotărârea dată în timpul ocupațiunii este nulă și că termenele în materie judecătorească sunt suspendate. Numai prin eroare de fapt Curtea arată că contestațiunile aveau obiecte diferite și violează autoritatea lucrului judecat."

Având în vedere decizia adusă în recurs din care se constată că Sura Goldstein obținând prin sentința No. 569/916 dela fostul său soț Zeilig Veltz Beiler restituirea dotei sale de 8000 lei cu procente legale dela 12 Mai 1915, a făcut poprirea în mâinele lui G. Opran pe sumele de bani datorite de acesta debitorului său Zeilig V. Beiler. Această poprire s'a efectuat prin procesul-verbal cu data de 28 Septembrie 1917 și s'a validat prin sentința Trib. Notariat Ilfov No. 33 din 10 Octombrie 1917, dată în lipsa lui G. Opran, că această sentință fiind rămasă definitivă și pusă în executare, terțiul poprit G. Opran face o primă contestațiune prin cererea înreg. la No. 6634/919 pe următoarele motive: 1) Că hotărârea de validare a fost pronunțată la 10 Octombrie 1917, în timpul ocupațiunii dușmane și în lipsa sa, călcându-se astfel regulile prescrise de art. 3, 7 și 8 din legea măsurilor excepționale care prescriu că nu se dă hotărâre decât dacă părțile sunt de față; 2) comunicarea hotărârei No. 33/917 s'a făcut în timpul când termenele în materie judecătorească erau suspendate, așa că, conform aceleiași legi, este încă în termen a face apel și dar hotărârea nu este rămasă definitivă; 3) că titlul executor pus pe sentința No. 33/917, este nul, fiind dat numai în numele legii nu și al Regelui cum prescrie art. 36 din Constituție.

Această contestație a fost respinsă prin sentința No. 48/919, a Tribunalului de Notariat Ilfov, confirmată prin decizia No. 123/919 a Curții de apel din București; că, la 14 Octombrie 1920, terțiul poprit G. Opran face o nouă contestațiune la executarea aceleiași sentințe, prin care cere anularea urmăririi pe baza legii moratorului general, promulgată cu Decretul No. 3238 din 21 Decembrie 1916, care declară nulă orice urmărire mobilă ori imobiliară, făcută în teritoriul ocupat de inamic. Tribunalul a respins a doua contestațiune prin sentința No. 27.921 pe motiv că există autoritatea de lucru judecat, fiindcă motivul invocat în a doua contestațiune a făcut obiectul motivului II din prima contestațiune; că, în contra acestei sentințe, G. Opran făcând apel la Curtea din București, această instanță prin decizia adusă în recurs decide mai întâi că cele două contestațiuni au, cel puțin, cauze juridice deosebite, căci, pe când prima contestațiune are ca fundament juridic lipsa de forme trasă din art. 8 a legii măsurilor excepționale, cea de a doua are de cauză nulitatea de drept

a titlului bazată pe art. 6 din legea moratorului general independent de formele judecății, apoi, în fond decide că validarea în chestiune având caracterul unei execuțiuni silite este nulă de drept, pe baza art. 6 din legea moratorului și în consecință Curtea pronunță anularea sentinței de validare No. 33/917.

Considerând că, în principiu, cauza juridică invocată ca fundament al dreptului reclamat printr'o cerere nu trebuie a se confunda cu motivele cererii, adică cu mijloacele sau rațiunile de drept sau de fapt invocate pentru a justifica existența cauzei;

Că, această deosebire determină sfera de aplicațiune a lucrului judecat, căci identitatea de cauză este una din condițiunile esențiale cerute de lege ca să existe lucru judecat, pe când identitatea de mijloace nu este necesară din acest punct de vedere, și a doua acțiune trebuie respinsă când nu se deosebete de cea dintâi decât în privința mijloacelor invocate în sprijinul ei;

Considerând că prima contestațiune este bazată pe nulitatea sentinței de validare ca fiind dată cu nerespectarea formelor prevăzute de legile excepționale de război, cu privire la chemare și prezența părților în instanță, cea de a doua pe nulitatea aceleiași sentințe ca fiind dată pe timpul moratorului general, când nu se putea efectua urmărirea;

Că, ambele contestațiuni sunt întemeiate pe aceeași cauză și anume pe interdicțiunea stabilită de legea excepțională de a se obține hotărâri și a se efectua urmărirea, împotriva acelor cari ar putea beneficia de măsurile edictate;

Că, faptul că aceste dispozițiuni de aceeași natură sunt luate prin texte aflate în legi deosebite nu este de natură a schimba această soluțiune;

Că, atât legea măsurilor excepționale, cât și legea moratorului general fiind edictate pe temeiul aceluiași principii juridice rezultate dintr'o situațiune anormală și formând o dispozițiune unitară de protecțiunea persoanelor din cauza evenimentelor războiului, nu se poate susține că cele două contestațiuni în speță au cauze diferite;

Că, prin urmare, Curtea de apel a violat autoritatea lucrului judecat rezultând din sentința No. 48/919 când a admis a doua contestațiune deși avea aceeași cauză juridică ca cea dintâi.

Considerând că a admite să se deschidă un nou proces închis printr'o hotărâre definitivă sub cuvânt că nulitatea invocată prin a doua acțiune este de ordine publică, cum este în speță nulitatea edictală de art. 6 din legea moratorului, ar fi a permite să se reînceapă o judecată terminată, nescotindu-se cu totul principiul lucrului judecat, care are de scop să dea liniște și siguranță celor ce au obținut recunoașterea dreptului lor de către justiție;

Că oricât de mare și recunoscut ar fi interesul să nu se menție o sentință a cărei nulitate legea o declară de ordine publică, este un interes general și mai mare ca judecățile definitiv terminate să nu fie reîncepute numai pentru că, cu ocaziunea primei judecăți, partea a neglijat să invoace toate mijloacele sale de apărare la care avea drept.

Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL IAȘI S. I

Audiența de la 31 Maiu 1922

Președenția D-ului Eugen Petit, prim-președinte

Colonel Caloenescu cu Anna Negruți

INCHIRIERE.—(CON. RAC. DE).—ÎNCEPUT DE PUNERÉ ÎN EXECUTARE.—ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ.—DOVADĂ CU MARTORI.—ADMISIBILITATE.—ART. 1197 ȘI 1416 C. CIV.

NOVAȚIUNE SUBIECTIVĂ.—DACĂ POATE OPERA STINGEREA UNEI OBLIGAȚIUNI SINALAGMATICE DERIVÂND DINTE'UN CONTRACT DE LOCALITATE.—ART. 1128 C. CIVIL.

NOVAȚIUNE.—ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ.—DOVEDIREA EI PRIN MARTORI.—1130 ȘI 1197 C. CIVIL.

1. Atunci când există un început de dovadă scrisă și când contractul de închiriere ce se pretinde a primit un început de punere în lucrare, el poate fi dovedit cu martori și chiar prin simple prezumțiuni.

2. Ca să se opereze o novațiune subiectivă prin schimbarea de creditor sau debitor trebuie să preexiste o obligație unilaterală, în care se poate schimba pe rând creditorul sau debitorul, așa dar în obligațiile sinalagmatice, cum sunt acele rezultând dintr'un contract de închiriere, fiecare parte jucând un dublu rol de creditor și debitor în același timp, novațiunea subiectivă nu poate opera stingerea obligațiunei.

3. Deși potrivit art. 1130 c. civ., novațiunea nu se prezumă, totuși ea poate fi dovedită cu martori atunci când există un început de dovadă scrisă, de oarece dispozițiile acestui articol nu modifică regulile de drept comun în materie de probe, ci arată numai că novațiunea nu poate fi recunoscută decât atunci când e dovedită.

No. 100.—Respins ca neîntemeiat apelul făcut de Colonel Caloenescu în contra cărții de judecată cu No. 35/922 a judecătorie oc. I urban Iași, în proces cu Ana Negruți.

S'au ascultat D-nii avocați D. Dimitriu pentru apelant și Matei Cantacuzino și A. Herovanu pentru intimată.

Tribunalul.

Având în vedere apelul făcut de Colonel Caloenescu Alexandru în contra cărții de judecată No. 35/922 a Judecătoriei Ocolului I Urban Iași.

Văzând că în litigiul de față se tinde la obligarea apelantului Colonel Caloenescu să evacueze imobilul din Strada Berthelot No. 14, proprietatea intimă Ana Negruți, pe care cel dintâi îl ocupă fără nici un drept deși pretinde un contract verbal de închiriere, ceea ce justifică judecarea după procedura legii proprietarilor, mai cu seamă că prin acțiune a fost chemat ca părât și Ministerul de Război, care a încheiat cu reclamanta un contract scris de închiriere.

Văzând că în fapt casa D-nei Ana Negruți a fost închiriată Ministerului de război, prin contractul vizat de Ad-ția Financiară la No. 6541 din 29 Ianuarie 1916, pe termen de trei ani, cu începere de la 26 Octombrie 1915, instalând în ea rând pe rând diferite servicii pendinte de acel Minister; că Ministerul de război evacuând clădirea după o denunțare formală a contractului la 2 Noembrie 1921, când s'a și făcut predarea către proprietară, (procesul verbal încheiat de către d-l ad-tor sub-locotenent Herman Teofil, delegatul serv. Dom. militare al c. 4 T.) acesta a găsit instalat într'un apartament pe apelantul Colonel Caloenescu, cu pretențiuni personale de chirie, deci și la drepturile de prelungire acordate de recentele legiuri relative la închiriere;

Văzând că apelantul Colonel Caloenescu, a cerut să dovedească existența unui contract verbal intervenit între d-sa și proprietara Ana Negruți, rezultând din faptul că deși proprietara știa că Ministerul de Război a evacuat imobilul, totuși a primit chiria pe care i-a plătit-o apelantul la câștiul de la Sft. Dumitru 1919, când s'a și eliberat chitanța de la dosar semnată de o fiică a intimă, aceasta din urmă primind suma după cum recunoaște la interogatorul de la prima instanță;

Că Tribunalului, având în vedere că de către apelant se tinde la dovedirea unui contract verbal de închiriere cu început de punere în lucrare, a admis dovada cerută conform art. 1196 și 1416 c. civ. fiind de părere că față cu începutul de dovadă scrisă rezultând din chitanța depusă, ast-fel cum este complectată de răspunsul intimă la interogator, contractul verbal pretins poate fi stabilit prin martori și chiar prin simple prezumțiuni, de oarece primise deja o punere în lucrare.

Văzând că intimata Ana Negruți, prin avocații săi susține că în orice caz operațiunea juridică ce pretinde apelantul că s'a efectuat, ar fi o novațiune prin substituirea unui nou debitor, care nici într'un caz nu poate fi dovedită cu martori și prezumțiuni, de oarece art. 1130 c. civ., pune principiul că novațiunile nu se prezumă;

Având în vedere că în cazul de față nu poate fi vorba de o novațiune, de oarece conform art. 1128 c. civ. modul acesta de stângere a obligațiilor nu se poate efectua de cât în trei feluri: a) prin schimbare de creditor; b) prin schimbare de debitor; și c) prin schimbare de obiect ori cauză; că prin urmare ca să se opereze o novațiune subiectivă prin schimbare de creditor sau debitor, trebuia să preexiste o obligație unilaterală, în care se poate schimba pe rând creditorul sau debitorul, pe când în obligațiile sinlagmatice, cum sunt acelea rezultând dintr'un contract de locațiune, fiecare parte joacă dublul rol de creditor și debitor în acelaș timp, ast-fel că, în mod juridic, un contract de locațiune nu poate fi stâns printr'o novațiune subiectivă:

Că, mai mult încă, chiar dacă am presupune că s'a operat o novațiune subiectivă, aceasta se poate dovedi cu martori și prezumțiuni atunci când există un început de dovadă scrisă, căci, disp. art. 1130 c. civ., după care novațiunea nu se prezumă, nu prescrie în mod absolut prezumțiile, nici nu modifică regulile de probă ale dreptului comun, semnificarea lui fiind numai că novațiunea nu poate fi recunoscută decât atunci când este dovedită (Planiol, vol. II pag. 174 nota 1 ed. 1900).

Având în vedere că din depunerile martorilor Locot. I. Ganea, Locot. D. Dumbrăveanu, Titus Ioanid, A. Marandei, Ioan și Târâță Gh. propuși de apelantul Colonel Caloenescu, nu se stabilește în mod cert că un nou contract de locațiune s'ar fi încheiat între intimata Ana Negruți și apelantul Colonel Caloenescu personal; că lucrul acesta deși ar părea că reese din depunerile unora dintre acești martori, Titus Ioanid și Locot. Dumbrăveanu, precum și din presumpția că la data de 26 Octombrie 1919 proprietara a primit plata chiriei de la însuși Colonelul Caloenescu, este combătut însă de altă presumpție mai serioasă, anume de aceea că Ministerul de Război nu renunțase încă la contract la data chitanței de mai sus, rezultând din faptul că posterior acelei date clădirea a mai fost ocupată alternativ de diferite servicii ale Ministerului de război, în urmă chiar de serviciul sanitar, ceiace se vede în mod evident din lucrările de la dosar (certificatul acelui Minister No. 12144 din 22 Decembrie 1921, confirmat prin depunerile moratorilor) și este de alături necontestat chiar de apelant; că denunțarea contractului de către Ministerul de Război făcându-se abia pe ziua de 2 Noembrie 1921, când s'a efectuat de către delegatul său Ad-tor Sub. Locotenent Herman Teofil predarea casei către proprietară, nu se poate în nici un caz presupune încheierea unui nou contract cu apelantul, anterior acelei date; că adresa de la dosar No. 712 din 10 Aprilie

1919 a Ministerului de Război către corpul 4 Armată nu poate fi luată în considerație pentru dublul motiv că e un ordin dela autoritate la autoritate, deoarece d-na Negruți nu a avut cunoștință, apoi în aceea adresă nu se vorbește de denunțarea contractului de cât sub rezerva îndeplinirii unei anumite condițiuni; că denunțarea a fost adusă la cunoștință d-nei Ana Negruți abia la 2 Noembrie 1921 prin adresa dela dosar a comandamentului 4 Teritorial.

Că, mai mult încă, la data de 8 Octombrie 1921 apelantul Colonel Caloenescu cerând Oficiului de închiriere din Iași să-i atribue prin preferință apartamentul pe care-l ocupă în casa intimatei Ana Negruți, prin adresa No. 3594 către acel oficiu, rezultă implicit că d-na a recunoscut că până atunci nu exista nici un raport juridic direct între d-sa și proprietară;

Că, nici primirea chiriei de la d-l Colonel Caloenescu, la căștiul de 26 Octombrie 1919, nu este o presumpție temeinică în favoarea alegațiilor acestuia, de oarece din lucrările de la dosar (tabloul eliberat de șeful Serviciilor Domeniilor militare) se vede că și căștiurile anterioare fusese plătite tot de către acesta, în numele Ministerului de Război. ast-fel că proprietara a putut foarte bine crede că și de astă dată Colonelul Caloenescu era mandatarul acestui Minister;

Că deci, fiind stabilit că apelantul Colonel Caloenescu ocupa casa intimatei Ana Negruți din Strada Berthelot No. 14, în afară de orice convenție ca proprietară și printr'o împrejurare străină de voința acesteia; el nu poate fi considerat ca locatar și deci cu drept cuvânt a fost obligat de prima instanță să evacueze imobilul;

Având în vedere că, deși Ministerul de război a fost citat, el nu se prezintă în instanță spre a face vre-o obiecțiune, dar că d-na L. Negruți nu a atacat cartea de judecată a primei instanțe;

Că, deci, apelul făcut de Colonel Caloenescu urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Prim-Președinte. respinge ca neîntemeiat apelul.

(Semnați) Eugen Petit, I. Pogonat.